

ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาสำหรับนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช*

THE STUDY OF LEARNING AND TEACHING MANAGEMENT UNDER
THE THREEFOLD TRAINING FOR UNDERGRADUATES OF MAHAMAKUT
BUDDHIST UNIVERSITY SRITHAMMASOKKARAJ CAMPUS

พระมหาโยธิน มหาวีโร (มาศสุข)

Phramaha Yothin Mahawiro (Massuk)

พระมหาอภิพงศ์ ภุริยพัฒน์ (คำหงษา)

Phramaha Apioong Bhurivaddano (Khamhongsa)

พระราชวิสุทธิกวี

Phrarajvisuddhikave

พระมหาประทีป เขมจารี (ทองน้ำแก้ว)

Phramaha Pratin Khamacharee (Tongnamkeaw)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

E-mail: yotin.mas@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช และ 3) เพื่อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช ผู้วิจัยใช้การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 191 รูป/คน

* Received 26 June 2022; Revised 13 September 2022; Accepted 18 September 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อและเทคโนโลยี 4) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ค่าเฉลี่ยรวม μ อยู่ที่ 4.12 σ อยู่ที่ 0.61 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จำแนกตามเพศโดยการทดสอบค่าที โดยภาพรวม พบว่า นักศึกษามีสถานภาพด้านปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ บรรพชิตค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (μ) 4.07 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (σ) 0.52 เพศชายค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (μ) 4.13 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (σ) 0.62 เพศหญิงค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (μ) 4.26 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (σ) 0.43 ส่วนค่า F-test ผลรวมอยู่ที่ 3.30 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช พบว่า หลักสูตรควรให้ทันสมัยสอดคล้องกับปัจจุบันเน้นส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับการศึกษายุคศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอน, หลักไตรสิกขา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the teaching and learning management under the Threefold training principle for undergraduates of Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, 2) compare the teaching and learning management under the Threefold training principle for undergraduates of Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, and 3) suggest the solutions for teaching and learning management under the Threefold training principle for undergraduates of Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus. The researcher used a quantitative approach. The sample group was bachelor's degree students in the academic year 2020, totaling 191 monks/persons.

The research showed that;

1. Overall, the analysis results of the opinion levels on teaching and learning management under the Threefold training principle for undergraduates of Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus in five aspects: 1) Curriculum, 2) Teaching and learning, 3) Media and Technology, 4) Activities to develop students, and 5) Measurement and Evaluation were as follows: the total mean μ was 4.12, and σ was 0.61. It was a high level relevant to the hypothesis previously set.

2. Overall, the analysis results of comparison of teaching and learning management under the Threefold training principle for undergraduates of Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus classified by gender with the t-test, were as follows: the students with different personal factors had different opinions on teaching and learning management under the Threefold training principle. The total mean (μ) for the monks was 4.07, and σ was 0.52; males' total mean (μ) was 4.13, and σ was 0.62; females' total mean (μ) was 4.26, and σ was 0.43. For the F-test, the total was 3.30, which was relevant to the hypothesis previously set.

3. Suggestions and solutions for teaching and learning management under the Threefold training principle for undergraduates of Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, were as follows: the curriculum should be updated under the current situations and emphasize morality and ethics, including the ability in applying in daily life appropriate for the 21st-century education.

Keywords: Teaching and learning management, Threefold training, Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

บทนำ

การจัดการเรียนการสอน และการปลูกฝังสังคมทางบ้านในปัจจุบันปลูกฝังวัฒนธรรมการรับในตัวเองเด็กไทย ในสิ่งเหล่านี้ใช่หรือไม่ คือ เชื่อตามที่ได้ฟัง ขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่แสวงหาข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ขาดความกระตือรือร้น ติดรูปแบบเดิม ๆ เป็นผู้บริโภคนำอะไรแค่พอผ่าน ไม่อดทน ไม่ชอบทำงานหนัก ชอบทำงานคนเดียว ไม่นึกถึงส่วนรวม เอาตัวรอดเก่ง ขาดคุณธรรมจริยธรรม ไม่สนใจสันติวิธี และขาดอัตลักษณ์ไทย แล้วการจัดการเรียนการสอน และการปลูกฝังสังคมทางบ้านในยุคศตวรรษที่ 21 จะปลูกฝังวัฒนธรรมการสร้าง

ในเด็กไทย ในสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร คือ การคิดวิเคราะห์แยกแยะเชิงสร้างสรรค์ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีการหาความรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ มีความรู้ทันสมัยและเท่าทันเทคโนโลยีในการสร้างความรู้ให้กับตนเอง คิดแบบสร้างสรรค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2557) เข้ามามีบทบาทมากมายต่อสังคมไทย สิ่งเหล่านี้ทำให้สังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปมาก และก่อให้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยเปลี่ยนแปลงไป ในโลกยุคปัจจุบันนี้ได้ชื่อว่าเป็นโลกยุคของข้อมูลข่าวสารเนื่องมาจากการติดต่อเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนจากที่ครูเป็นศูนย์กลางมาสู่ นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แหล่งความรู้รอบตัวไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ชุมชน เพื่อน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมหรือการเรียนรู้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในระยะเวลาของการฟื้นฟูปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมในปัจจุบันที่มีความขัดแย้งรุนแรงให้กลับมาสงบและอยู่ในพื้นฐานมาตรฐานของสังคม หลายอย่างนานับประการที่สะสมมานานท่ามกลางโลกยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีเชื่อมโยงระหว่างกันแบบใกล้ชิดสนิทกันมากขึ้น ด้วยการแข่งขันระหว่างด้านเศรษฐกิจมีความเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจึงมีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดกันง่ายมากยิ่งขึ้นเป็นสภาพแบบไร้ขีดพรมแดนแบบจำกัดปัจจุบันสังคมโลกมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่พัฒนาก้าวหน้าทันสมัยไปอย่างรวดเร็วและมีผลกระทบกับกับดำรงชีพและการเป็นอยู่ของสังคมและเศรษฐกิจ ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดหลายประการบนปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้าน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีความจำเป็นอย่างมากในการปรับตัวเข้ากับบริบทของสังคมโลกขนาดใหญ่ โดยการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม เพื่อเป็นการขับเคลื่อนแผนในการพัฒนาความสามารถของประเทศ ท่ามกลางการแข่งขันของสังคมโลกยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงมาก สังคมขาดคุณภาพและมีความเหลื่อมล้ำสูงที่เป็นอุปสรรคต่อการยกระดับศักยภาพการพัฒนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมไปอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นต้นทุนในการผลิตเชิงเศรษฐกิจ และมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชนในการดำเนินชีวิต ในขณะการบริหารจัดการในส่วนองภาครัฐยังไร้ประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน จึงส่งผลให้การขับเคลื่อนปฏิรูปการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

หลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ใกล้กับความเป็นอยู่ของมนุษย์มากที่สุดสามารถที่จะปฏิบัติได้ในเบื้องต้นและกระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนาในหลักสูตรของสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ที่เน้นความรู้คู่คุณธรรมตามสาระรัฐธรรมนูญ เมื่อนำมาประยุกต์กับกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษาแล้วมีจุดประสงค์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และค้นพบจากการปฏิบัติหลักธรรมด้วยตนเองทุกขณะจิตและทุกอิริยาบถและจะทำให้มีสติรู้เสมอที่ได้ยิน ได้เห็น ได้คิด ได้พูด สามารถที่จะควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย ทั้งทางกาย วาจา ใจ รวมถึงควบคุมสติให้มีความแน่วแน่ในจุดเดียวกันเมื่อมีสติมั่นแล้วจะทำให้เกิดปัญญาและเกิดความรู้แจ้งเข้าใจและแก้ปัญหาได้ ไตรสิกขาจึงเป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นบทบาทของนักเรียนในการปฏิบัติให้ถูกต้อง ทางกาย วาจา คือ ขั้นศีล การฝึกจิตให้ตั้งมั่นมีระเบียบทางการคิด คือ ขั้นสมาธิและพิจารณาสภาวธรรมหรือสภาพปัญหานั้นจนเกิดความรู้ถึง ขั้นปัญญานั้นเอง ดังกรอบแนวคิดทฤษฎีไตรสิกขา

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีไตรสิกขาทำให้เห็นความสัมพันธ์ของรูปแบบในการบริหารแนวไตรสิกขาด้วยการเทียบกับมรรคมงคลแปดโดยเริ่มต้นที่ปัญญามีความสว่าง (เก่ง) ประกอบด้วยสัมมาทิฐิ คือ การทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของจริยธรรมและปัจจัยสัมมาสังกับปะ คือ การคิดที่จะสร้างจริยธรรม คือ มีความสะอาด (ดี) ประกอบด้วยสัมมาวาจา คือ การใช้คำพูดที่ถูกต้องเหมาะสม ปัจจัยสัมมากัมมันตะ คือ การฝึกฝนลงมือปฏิบัติ ปัจจัยสัมมาอาชีวะ คือ การประพฤติตามกฎ ระเบียบ วินัย วัฒนธรรมและประเพณี สมาธิ มีความสงบ (มีความสุข) ประกอบด้วยสัมมาวายามะ คือ การพยายามปฏิบัติให้เอื้อต่อหลักการศึกษาของสังคม ปัจจัยสัมมาสติ คือ การระลึกถึงจริยธรรม หน้าที่ผู้เรียนอยู่เสมอ และปัจจัยสัมมาสมาธิ คือ การตั้งจิตมั่นต่อหลักจริยธรรม

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมา-โคกราช เพื่อนำข้อมูลด้านต่าง ๆ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนในเชิงจริยธรรม ตามความเหมาะสมให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ในการเรียนในระดับมหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
3. เพื่อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช

ประชากร ประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช รวมจำนวน 380 คน

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามโดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane โดยกำหนดเกณฑ์ความคาดเคลื่อนจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง 5% ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 191 คน ซึ่งแบ่งตามระดับคณะ ดังนี้ คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 164 รูป/คน คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 20 รูป/คน คณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 7 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย
2. ศึกษาหลักการและทฤษฎี จากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาแบบสอบถามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ การวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับชั้น สาขาวิชา อายุ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช จำนวน 5 ด้านคือ

1. การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ด้านหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ด้านการเรียนการสอน
3. การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ด้านสื่อและเทคโนโลยี
4. การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ด้านการวัดและประเมินผล
ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มาก
ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ ผู้วิจัยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำ
แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมา
ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน 3 ท่าน ทั้งนี้เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและ
โครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถามโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนี
ความความสอดคล้อง 1.00 ดังนี้ (สุริย์ ศิริโกการภิรมย์, 2546) และหาความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยแจกแบบสอบถามศึกษาการจัดการ
เรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ ดำเนินตามขั้นตอน
โดยการนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาหาคะแนน ตามแนวทางการประเมินความคิดเห็น
แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบลิเคิร์ต (Likert' Scales) ซึ่งการแปลผลความหมายของ
คะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายของคะแนน และแปลความหมายโดยแปลผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลัก
ไตรสิกขา โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เป็นรายข้อและราย
ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าเฉลี่ยของ
ช่วงระดับคะแนน (Class interval) 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2553) และการแปลผล
การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา จำแนกตามปัจจัย
ส่วนบุคคลโดยการทดสอบค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One
Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ Least Significant
Difference (LSD)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจง
ความถี่หาค่าร้อยละและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
ตามหลักไตรสิกขา โดยหาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เป็นรายด้านและ
รายข้อ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2543) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบศึกษาการจัดการเรียน
การสอนตามหลักไตรสิกขา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยแวดล้อม สถิติที่ใช้ คือ

การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณี ที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่มีตัวแปรต้นตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ระดับชั้น อายุ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านปัจจัยส่วนบุคคล

(N=191)

	ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
1. เพศ	บรรพชิต	43	22.51
	เพศชาย	88	46.08
	เพศหญิง	60	31.41
	รวม	191	100.00
2. อายุ	17 - 24 ปี	68	35.60
	25 - 32 ปี	66	34.56
	33 - 40 ปี	21	10.99
	อายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป	36	18.85
	รวม	191	100.00
3. ระดับชั้น	ชั้นปีที่ 1	93	48.69
	ชั้นปีที่ 2	68	35.60
	ชั้นปีที่ 3	17	8.90
	ชั้นปีที่ 4	13	6.81
	รวม	191	100.00
4. สาขาวิชา	สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา	7	3.66
	สาขาวิชาการปกครอง	162	84.82
	สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา	22	11.52
	รวม	191	100.00

จากตารางที่ 1 เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ ระดับชั้น สาขาวิชา อายุ

ด้านเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 และสุดท้ายเป็นเพศบรรพชิต จำนวน 43 รูป คิดเป็นร้อยละ 22.5 ตามลำดับ

ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 17-24 ปี จำนวน 68 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 25-32 ปี จำนวน 66 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป จำนวน 36 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และสุดท้ายอยู่ในช่วงอายุ 33-41 ปี จำนวน 21 รูป/คน คิดเป็นจำนวน 11.0 ตามลำดับ

ด้านระดับชั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 93 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 68 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 อยู่ในระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 17 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 อยู่ในระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 13 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

ด้านสาขาวิชา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากสาขาวิชาการปกครอง จำนวน 162 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 84.8 รองลงมาสาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา จำนวน 22 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 และสุดท้ายสาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา จำนวน 7 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

ระดับความคิดเห็น การศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช รวมทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อและเทคโนโลยี 4) ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5) ด้านการวัดและประเมินผล พิจารณาเป็นรายด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช โดยภาพรวม

(N=191)

ข้อที่	การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านหลักสูตร	4.12	0.73	มาก
2.	ด้านการเรียนการสอน	4.15	0.60	มาก
3.	ด้านสื่อและเทคโนโลยี	4.08	0.68	มาก
4.	ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.12	0.62	มาก
5.	ด้านการวัดและประเมินผล	4.12	0.71	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.12	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ การศึกษาการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.73) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.71) ด้านสื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.68) ส่วนนักศึกษาที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ว่า นักศึกษามีสถานภาพด้านปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 สรุปผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช จำแนกผลรวมตามเพศ อายุ ระดับชั้น สาขาวิชา

การจัดการเรียนการสอน ตามหลักไตรสิกขา	ผลรวมจำนวนทั้งหมด (N=191)						F
	บรรพชิต		ชาย		หญิง		
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	
1. จำแนกตามเพศ	4.09	0.55	4.05	0.66	4.22	0.55	1.50
2. จำแนกตามอายุ	4.13	0.65	4.20	0.54	4.12	0.46	3.92
3. จำแนกตามระดับชั้น	4.00	0.60	4.19	0.66	4.19	0.29	4.49
4. จำแนกตามสาขาวิชา	4.06	0.28	4.07	0.62	4.49	0.43	4.84*
ค่าเฉลี่ยรวม	4.07	0.52	4.13	0.62	4.26	0.43	3.30

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีสถานภาพด้านปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ได้แก่ บรรพชิตค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (μ) 4.07 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (σ) 0.52 เพศชายค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (μ) 4.13 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (σ) 0.62 เพศหญิงค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (μ) 4.26 ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ (σ) 0.43 ส่วนค่า F-test ผลรวมอยู่ที่ 3.30 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักสูตรได้ปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัย สอดคล้องกับเหตุปัจจุบัน และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหัชชา พิมพ์เนาว์ ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผู้เรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคมจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม มีหลักสูตรที่กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา และสอดคล้องกับหลักไตรสิกขา (สหัชชา พิมพ์เนาว์, 2562) และสอดคล้องกับแนวคิดของสุรินทร์ ยิงนิก ว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง มีความสุขโดยใช้หลักไตรสิกขาว่า นักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาบางท่านประยุกต์ว่า (2 ส. 1 ป.) สีส ได้แก่ สะอาด (clean) สมาน ได้แก่ สงบ (calm) ปัญญา ได้แก่ สว่าง (clear) แต่บางท่านก็ประยุกต์ว่า สะอาด สว่าง สงบ สะอาด คือ สะอาด กาย วาจา (สะอาดกาย ได้แก่ เว้นกายทุจริต 3 สะอาดวาจา ได้แก่ เว้นจากวจีทุจริต 4 อาบน้ำในแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ไม่รู้จักสายต่อกี่สาย ก็ไม่สะอาดเท่ากับอาบน้ำใน แม่น้ำ คือ สีส สงบ คือการเจริญสมานธิ เจริญจิตภาวนา (เจริญสมณะวิปัสสนา) ทำจิตให้สงบไม่ฟุ้งซ่าน มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียว (เอกัคคตาจิต) เพราะจิตมีธรรมชาติตื่นรณกวัดแกว่ง เทียวไปดวงเดียวไปได้ไกล มีกายเป็นถ้ำอาศัย สว่าง คือ เกิดความรู้ (วิชชา) พ้นจากกิเลสคือ อวิชชา (ความไม่รู้) พ้นจากราคะ/โลภะ โทสะและโมหะ ดุจพระจันทร์ในวันเพ็ญ ไม่มีเมฆหมอกมาปกคลุมปิดบัง มีจิตบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว ปราศจากความหมองมัว (สุรินทร์ ยิงนิก, 2548)

2. ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัด วิสุทธิศรี นนทขโย ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาของนักศึกษาวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราชจังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรี ของวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช จำนวน 221 ท่าน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าสภาพการพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาของนักศึกษาวิทยาเขต ศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้าซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะที่ดีของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน ระบบการบริหารที่มีอย่างเป็นระบบ สภาพสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีการบูรณาการหลักไตรสิกขาและมีปฏิสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร 3) ด้านผลผลิต ส่งผลให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในกฎแห่งกรรม เชื่อมั่นในผลของการทำความดี และ 4) ด้านผลกระทบ คือ บ้าน วัด สถาบันการศึกษาได้รับประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาของวิทยาเขตในระดับมากสำหรับข้อเสนอแนะ ทางวิทยาเขตควรมีโครงการฝึกอบรมบุคลากรอาจารย์ผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และทางวิทยาเขตควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้อตามหลักไตรสิกขาให้เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นต้นแบบให้กับ

สถาบันการศึกษาอื่น ๆ (พระปลัดวิสุทธิ์ศรี นนทโย และคณะ, 2563) และสอดคล้องกับแนวคิดของอาภาณ ใจเที่ยง ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ว่า การเรียนการสอน คือ กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ของผู้สอน (อาภาณ ใจเที่ยง, 2550)

3. ด้านสื่อและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การใช้สื่อการเรียนที่ทันสมัยกระตุ้นให้เกิดความสนใจใฝ่รู้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุหัสสา พิมพ์เนาว่า ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผู้เรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคมจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาของโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม ด้านสื่อและเทคโนโลยี มีการใช้สื่อที่สอดคล้องและเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอน ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้นักเรียนได้เรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (สุหัสสา พิมพ์เนา, 2562) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี ว่านวัตกรรม คือ สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ดังนั้นนวัตกรรมการสอนจึงหมายถึงแนวคิด วิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอาจเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วน หรืออาจเป็นสิ่งใหม่ในบริบทหนึ่งหรือในช่วงเวลาหนึ่ง หรืออาจเป็นสิ่งใหม่ที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิสูจน์ทดสอบ หรือได้รับการยอมรับนำไปใช้แล้ว แต่ยังไม่แพร่หลายหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติ (ทิศนา แคมมณี, 2560)

4. ด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานที่กับพุทธศาสนา ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทิววัฒนา แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เป็นกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยกันและกันในองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ศีล หมายถึงการฝึกในด้านพฤติกรรม การจัดระเบียบระบบความรับผิดชอบความเสียสละ ความกตัญญูการตรงต่อเวลา การมีระเบียบวินัย สมาธิหมายถึง การฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ความตั้งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่มีใจ จดจ่อ อย่างมีสมาธิ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ในองค์กร ปัญญา หมายถึง การฝึกหรือพัฒนาในด้านปัญญา การรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัยไตร่ตรอง ตรวจสอบคิดการต่าง ๆ สร้างสรรค์การจัดการความรู้การคิดวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับลักษณะการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน (พระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ), 2560) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพศาล หวังพานิช ว่าพฤติกรรมพื้นฐานของผู้เรียนก่อนที่ครูจะทำการสอนในเรื่อง

ใด หากครูได้ทราบสภาพพื้นฐานของผู้เรียนก่อน ก็จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่ (ไพศาล หวังพานิช, 2526)

5. ด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลของตนเองและเพื่อนให้ ทราบทุกครั้ง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชเวชณ์ เตชวณโณ ได้สรุปผลการวิจัยผลการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ตามแนวไตรสิกขาในโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒน์ (ทวิวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร สภาพแวดล้อมโรงเรียนสะอาดร่มรื่นเป็นธรรมชาติเงียบสงบเอื้อต่อการเรียนการสอนปัญหา คือ บุคลากรมีประสบการณ์ในการสอนตามหลักไตรสิกขาที่แตกต่างกัน รูปแบบวิธีการสอนของแต่ละคนจึงไม่เหมือนกัน โดยมีข้อเสนอแนะให้ฝึกอบรมไตรสิกขาแก่บุคลากร โดยเน้นที่การปฏิบัติจริงและจัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ขณะที่โรงเรียนจัดบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรทั้งนักเรียน ครูและผู้ปกครอง ปัญหา คือ ครูและผู้บริหารมีความเป็นแบบอย่างที่ดีในโรงเรียนแต่ขาดการประสานสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนในลักษณะที่เป็นโรงเรียนวิถีพุทธโดยเสนอแนะให้นำนักเรียนร่วมทำกิจกรรมของวัดและชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และเจตคติที่ดีต่อกัน สำหรับด้านผลผลิตนั้นโรงเรียนจัดกิจกรรม การพัฒนาศีล สมาธิและปัญญาอยู่เสมอส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี แจ่มใส ร่าเริงเบิกบาน ปัญหา คือ ยังไม่มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนในการส่งเสริมการพัฒนานักเรียนตามหลักไตรสิกขา โดยเสนอแนะให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ส่วนด้านผลกระทบ นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนของตนได้อย่างมีความสุข สภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาของนักเรียน มีความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับผู้บริหารมีความจริงใจในการทำงาน ปัญหา คือ ครูมีลักษณะและทัศนคติที่ต่างกันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา โดยเสนอแนะว่าควรมีการอบรมบุคลากรในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธธรรมเพื่อให้ครูมีทัศนคติที่ตรงกัน โรงเรียนส่งเสริมบุคลากรและนักเรียนให้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ปัญหา คือ ในโรงเรียนขาดการประสานสัมพันธ์กับชุมชน (พระราชเวชณ์ เตชวณโณ, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับของสภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ของครูและผู้บริหารโดยเสนอให้จัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรระหว่างครู ผู้บริหารนักเรียนและชุมชน นักเรียนมีความเชื่อมั่นในผลการกระทำความดี จากการจัดกิจกรรมการพัฒนา ศีล สมาธิ และปัญญาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะให้ส่งเสริมการ ฝึกสมาธิเจริญปัญญาในชุมชนด้วยนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกับผลผลิต คือ เห็นผลดีของการกระทำความดีของตน ซึ่งปัญหา คือการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขายังขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากชุมชนเนื่องจากผู้ปกครองยังไม่เข้าใจหลักการจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา ควรประสานความร่วมมือในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาอย่างจริงจังจากชุมชน และทำความเข้าใจแก่ผู้ปกครองในด้านการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ตาม

หลักไตรสิกขา (พระราชเวรณ เตชวณโณ, 2558) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพศาล หวังพานิช ว่าการวัดและประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการเรียนการสอนเพื่อจะได้ทราบว่าภายหลัง จากผ่านการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ดีขึ้นเพียงไร อยู่ใน เกณฑ์น่าพอใจหรือไม่โดยเทียบกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่ครูกำหนดไว้ก่อน การ เรียนการสอน (ไพศาล หวังพานิช, 2526)

สรุป

การจัดการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา จากแนวคิดนักวิชาการเป็นการจัดการ การศึกษาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ที่สุด การจัดการเรียนการสอนตาม หลักไตรสิกขานั้นจะต้องใช้การออกแบบการสอนตามหลักไตรสิกขาจะต้องประกอบไปด้วยการ วัดผลและการประเมินผล จุดมุ่งหมายของไตรสิกขา คือ 1) ศีล คือ การพัฒนาพฤติกรรมทาง กาย วาจา 2) สมาธิ คือ การฝึกฝนพัฒนาจิตใจมีคุณสมบัติมีคุณธรรม ความสุข และมี ประสิทธิภาพ 3) ปัญญา คือ การพัฒนาความรู้และความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ คือ การเข้าถึง เนื้อหา และเหตุปัจจัยของเนื้อหานั้น เข้าใจความสัมพันธ์เนื้อหานั้นต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ตามเหตุปัจจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักสูตร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยมีการส่งเสริมการเรียนการสอน ตามหลักไตรสิกขา ตามหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา มีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยกับเหตุการณ์ปัจจุบัน
2. ด้านการเรียนการสอน ให้มีการชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจแนวทางการเรียนการสอน ตามหลักไตรสิกขา การเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นก่อนเรียน และหลังเรียน ใน การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างดี สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามหลักไตรสิกขา
3. ด้านสื่อและเทคโนโลยี ควรมีการใช้สื่อที่สอดคล้องกับเนื้อหา เอกสารประกอบการ เรียนการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การที่ไม่ใช้สื่อที่สับซ้อน ควรที่จะ เข้าใจง่าย และให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการใช้สื่อในการนำเสนอ
4. ด้านกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธร มาโคกราช ให้มีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมเป็นประจำ ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้า ร่วมกิจกรรมศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

5. ด้านการวัดผลและประเมินผล ให้มีการแจ้งวิธีการวัดผลประเมินผลให้ทราบล่วงหน้า และมีความหลากหลายสอดคล้องกับความเป็นจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลทราบทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำหลักไตรสิกขามาจัดเป็นโมเดลการเรียนรู้ และบูรณาการเข้ากับรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทั้งหลักความรู้ และหลักคุณธรรม ในการเรียนการสอน เพราะว่าถึงโลกจะพัฒนาก้าวหน้าเพียงใดแต่ที่ขาดไม่ได้ คือ หลักคุณธรรม เพราะฉะนั้นหลักไตรสิกขาจึงเป็นตัวเลือกที่สำคัญอย่างหนึ่งเพราะเป็นการพัฒนาองค์รวม ทั้งกาย และใจไปพร้อม ๆ กัน

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2553). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พระปลัดวิสุทธิ์ศรี นนทขโย และคณะ. (2563). การพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาของนักศึกษาวิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 5(2), 27-28.
- พระมหาอานนท์ อานนโท (ศรีชาติ). (2560). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทิววัฒนา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชเวรณ เตชวณโณ. (2558). การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนที่ปึงกรวิทย์พัฒน์ (ทิววัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2557). หลักและเทคนิคการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). การวัดผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรินทร์ ยิ่งนิก. (2548). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้หลักไตรสิกขา เอกสารเผยแพร่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนบางช้างวิทยา.
- สุวรีย์ ศิริโกการภิรมย์. (2546). การวิจัยทางการศึกษา. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

- สุหัสชา พิมพ์เนาว์. (2562). การจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเพื่อพัฒนาผู้เรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของโรงเรียนกระนวนวิทยาคม จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.